

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ספר

ע"י חיים תשס"ד

פעולת הצדיקים

קבוצת מאמרים, פנינים יקרים, סיפורים נוראים, ודברים נפלאים, גם יכלל בתוכו חידושים וביאורים, מאירים בספרים, להרבה מקראי קודש, מלא וגדוש, אמרי נועם, אשר שמענו ונדעם, הנובעים ממקור נאמן, רבנים גאונים, קדושי עליונים, ישמח הקורא, כי ימצא די מחסורו, להלהיב הלבבות, להשיב לב בנים על אבות.

הובא לבית הדפוס ע"י הרבני המופלג

מו"ה **יצחק צינגער** נ"י

בעהמ"ח ספר זהרי חמה וזכרון צדיקים

מעיר ראווא-רוסקא.

פאדגורזע

בדפוס של הנגיד מוהר"ר שאול חנני' דייטשער

שנת תר"ם לפ"ק.

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"י חיים תשס"ד

ב מהה"ק ר' אהרן משה מבראד ז"ל

הה"ק רא"מ תלמיד להק' מלובלין נסע פ"א לדרכו ויהי כי בא אל המלון ויעמוד על מפתן הכית ונסוג אחור ולא רצה לכנוס ויבא בעה"ב וישאלהו מה זה ויענהו הרב מפני שנמצא ע"ז בביתך ויבהל מאוד ויחפש וימצא על התקרה ה' טמון ע"ז אחת וביערה תומ"י ויכנס הרב אל הבית. אח"כ באתה אשה אחת מאנשי הכית וכנה הולך על ידה כמו בן י"ב שנים ותבקש מהרב לכרכו וכאשר רצה הרב לסמוך ידיו עליו לברכה תומ"י השמיט ידיו ממנו כאמרו איננו חפץ לכרך את הערל ותאמר לו האשה הן אמת שלא נימול אולם לא בזדון רק מחמת שמתו אחיו מחמת מילה ועל פי הדין אין למולו וכאשר ראו האנשים השני מופתים האלו והחזיקו אותו לחוזה ונביא וכתוך כך בא להעיר הה"ק מאפמא ונכנס ג"כ לאכסניא זו ויספרו לו את כל הנ"ל ויאמר הרב מאפמא להרב ר' אהרן משה (סערצי) אתם החילותם להיות חוזה ויענהו הרב רא"מ ומה אעשה אם אני רואה ממש כמו כעין הגשמי ואך אפשר ליכנס בבית שיש בו ע"ז או לכרך את ערל ויענהו האב מאפמא בזה"ל ר' אהרן משה (סערצי) כשהייתי כילדותי ראיתין אז יותר מכם וכשבא לפני איש ראיתי בכמה גילגולים ה' מקודם ומה תיקן בו וכאשר ראינו שלא כשר הדבר כראות על היהודים דברים לא טובים העתרתי לפני הקב"ה שיקח זאת ממני ויעתר לי הש"י ומאז והלאה כאשר נוסע איש מרחוק לבא אלי עיננו רואים כל הנ"ל אבל כשבא לפנינו אין אנו רואין כלל שום דבר רע' עליו רק כל התיקונים וכל המע"ט שעשה ככל הגלגולים ועתה העתירו ג"כ אל ד' שיקח מכם החזיון הזה וכן עשה!:

הצדיק הזה מנ"כ בעה"ק לזכר עולם יהי' צדיק:

מהגה"ק ר' ארי' ליבוש זצ"ל אבד"ק לאנצוט וקעשינוב.

הה"ק מהרא"ל בתחילת צמיחת אורו על פני תבל נסע להסתופף בצל המגיד הגה"ק מקאזניץ ז"ל והרב המגיד הקפיד שלא יעיין שום אדם בספריו וכבא האכרך הקדוש מהרא"ל לבית ההמ"ג לא היה אז ככיתו ופתח את הספר עץ חיים אשר למד בו הרה"מ כאיזה מאמר ומצא כתוב בגליון כ"ק בזה"ל ככאן יש סוד גדול עמוק מי ימצאנו ועיין האכרך בזה המאמר וכאשר בא הרב ז"ל פתאום לכיתו והרגיש בו באיזה מקום עיין האכרך וישאלהו ההמ"ג אתה השגת זה המאמר ויאמר הן ואמר הסוד כמושבכל ראשון ותמה המגיד ע"ז אז פתח המגיד ואמר מבטחני בו שגדל בתורה ויפיץ ענן אורו ע"פ תכל. ואח"כ נתמנה לראב"ד בק' לאנצוט ואח"כ בקשו קהל עדה קעשינוב מהה"ק מאפמא ז"ל שיבחר להם רב גדול לישיב כראש או בחר הה"ק בעבורם את הה"ק מהרא"ל אבד"ק לאנצוט ושלח מכתב לקעשינוב בזה"ל הנני שולח לכם גברא

מהה"ק מהרא"ל מלאנצומ

דכוותי ואנשי קעשינוב קבלו אותו לר"מ בכבוד ושמחה רבה ויהי' לתשובת הימים והה"ק מאפמא בא לקעשינוב כמנהגו מרי שנה בשנה ויתאכסן בבית הה"ק מהרא"ל וביום ש"ק כשהי' מסובין יחד אמר הה"ק מאפמא בפני כל העם הראיתם את הרב אשר בחרתי בעבורכם. תאמינו אשר חררי תורה מארבע מאות שנה הי' גנוז ונעלם עד שבא הה"ק מלאנצומ בעולם ונמסרו לו רזי התורה ושוב בפעם אחר אמר הה"ק מאפמא עליו הידעתם מקור מחצבתו של הה"צ מהרא"ל הקב"ח לקח רגבי אדמת הר סיני וברא את הה"ק מהרא"ל זי"ע:

מהה"ק ר' אהרן מקארדין ז"ל.

פ"א הי' אצלו על ש"ק שני ת"ח מתלמידי הגאון רש"י בעל התניא ובסעודה שבת הושיבם קרוב אליו וחלק להם כבוד כראוי לאנשים מכובדים והנה דרכו בקודש היה להיות הצנע לכת והכל בהסתר גדול והת"ח הנ"ל היו רגילים אצל רכס הק' לשמוע הרבה ר"ת בסודות נוראים ויחורים כדרך החב"ד ופה לא ראו מאומה בכל משך הסעודות לכן עלה בדעתם שכל עניניו ותהלוכותיו הם דברים פשוטים ילא היה להם שום הכנעה לפניו בעת ישבם במסובה וכשהרגיש הרב זאת חרה לו מאוד ואמר להם אתם נקראים בפ"י כל חברניקי"ש ת"ח ולומדי תורה אתם השיבו הן ויאמר הרב אנו מתפללים להש"י שהתורה תלמד אותנו אח"כ אמר להם אתם לומדים הנה איתא במדרש שהסעודה שעשה יוסף הצדיק בשעה שהכיר את עצמו לאחיו הי' בשבת בכן הראוני אנה מבואר זאת במדרש ולא ידעו וצוה תיכף להביא לפניו מדרש והראה להם אח"כ אמר להם חברניקי"ש אני יודע בכסם בשתבואו למדינתכם תספרו שראיתם בכאן איש א' שאומרים עליו שהוא צדיק ואוכל הרבה ושותה הרבה זולל וסובא אלא אך מאמע וואשע (פ"י בלשון הגוים אמר להם אוי לאם שלכם) גם יודע אני שתאמרו שהוא מדבר גם כן בלשון חול ובלשונות הגוים בש"ק אלא אך מאמע וואשע הנה רש"י ז"ל פירש על הפסוק כי פי המרבר אליכם בלשון הקודש וצריך להבין אנה נרמו בקרא שדבר אתם בלה"ק ועוד כי המרבר משמע בלשון עבר ומקורם רבר עמהם בלשון העמים כמבואר בהריא בקרא כי המליץ בינותם שדבר בלשון מצרי אך האמת כן הוא כי יוסף אמר לאחיו הלא ראיתם בחוש שפי המדבר [לשון עבר פ"י כבר] אליכם בלשון מצרי בש"ק כמו שהראיתי לכם המדרש שהיה בשבת מ"מ היה בלה"ק הייו שרברתי בקדושה ובטהרה אשר מצרי לא יוכל לדבר כזאת וזה שפירש"י בלה"ק והאמת כן הוא שהאיש שיש לו לשון קרוש מותר לדבר אף בלשונות העמים בשבת והאיש שפגם לשונו אף שישתוק כל השבת מ"מ במה נחשב הוא: כשנסתלק

כשנסתלק הה"ק הנ"ל ועלה למרום הספידו תלמידו הקרוש ר' שלמה מקארלין ואמר הנה רש"י ז"ל כתב על הפסוק ויתהלך חנוך את האלקים ואיננו כי לקח אותו האלקים צדיק הי' וקל בדעתו לשוב ולהרשיע לפיכך מיהר הקב"ה וסילקו והמיתו קודם זמנו ע"כ וקשה אי ס"ד שקל בדעתו לחזור להיות רשע אלא שהקב"ה חס עליו וסילקו קודם זמנו א"כ לא הי' צריך להעלותו לבחי' גדולה כזו ולעשותו מס"פ שר הפנים לקשור בתרים לקונו אך האמת הוא שא"א לומר ח"ו שהיה קל בדעתו להרשיע חלילה רק הפירש הוא כך שהיה לו לחנוך עבודה ובחי' רמה כזו שאם היה מדבר עם איזה איש אפילו דברים פשוטים אעפ"כ התחיל האיש להרהר בתשובה ולצעוק אל המלך וכאשר ראה הקב"ה שעי"כ יהיה הברור קודם זמנו והקב"ה רצה לעשות הברור לאט לאט ע"כ סלקו קודם זמנו וזה שכתוב רש"י ז"ל צדיק היה וק"ל שיפעול לרוץ ולשוב לאחרים בתשובה בדעת"ו היינו מחמת דעת"ו הרחבה אפי' בדיבורי חול בעלמא שלא יעשו עוד מעשים רעים להרשיע עוד ובעבוד זאת הי' מוכרח להיות קץ הברור קודם זמנו ע"כ סילקו מן העולם ק"ו ואדמו"ר הי' ג"כ בבחי' זאת לכן סילקו הקב"ה קודם זמנו. כי נסתלק כשהיה בן ל"ה שנים זי"ע:

מהה"ק רבי ר' אביש מפפד"מ זצ"ל.

הוא הגאון האמיתי חסיד ועניו נודע ביהודא ובישראל גדול שמו אבד"ק ליסא וק"ק פפד"מ והוא עמד לימין צדקו של הגאון ר"ר יונתן זצ"ל ובמקום גדולתו שמה שכנה ענוותו ונפלאות מדובר בו מתמימותו: **בהיות** הגאון ז"ל אב"ד בפפד"מ בא אורח אחר להתאכסן אצלו וחשך משחור תארו יורר רירו אל זקנו ומפיו נוטפות נסרחו ובכל זאת קבלוהו הגאון בספ"י על ש"ק ובליל ש"ק האכילו והשקו והאורח אכל כל אשר היה על השולחן ולא נודע כי בא אל קרבנה וכעס עוד על הגאון באמרו כי זה זמן רב שלא אכל ועדיין לא השביע נפשו והגאון ז"ל פייסו והבטיחו כי ימלא שאלתו להשביעו והאורח לא נח מלקללו ולבזותו עד כי צוה על ב"ב להוציא החמין הטמונים לש"ק והאורח אכל הכל לא השאיר מאומה וכל הרואה משתומם כי לא היה בגדר אנושי והגאון ז"ל לתומו האמין כי רעב הוא ופייסו עוד שלמחרתו ביום ש"ק ימלא שאלתו ביתר שאת כחפץ לבבו ויהי ממחרת ויצו הגאון ז"ל לאנשי העיר להביא לביתו תמחוי מסעודת שבת למלאות שכר דעבוננו ובכל זאת לא פעל מאומה והאורח צעק כי רעב הוא ופייסו הגאון ז"ל והבטיחו כי למוצש"ק יתן לו די מחסורו ובמוש"ק צוה לשחוט עבדו בהמה ונטרפו עד י"ג בהמות והי"ג הוכשר אז נתנלה אליו האורח

מהצה"ק רבי ר' אביש מפפר"מ זצ"ל

האורח והגיר לו כי לא רעב הוא רק לנסותו בא אם יגיע לכלל כעס והגיר שהגאון ז"ל חשוב מאור בשמים וכשמוע הק' מלובלין ז"ל המעשה זו אמר שעיקר הנסיון הי' שהאמין במאמר הז"ל כפי' עניא ולא ירע והאמין בו שכל מאכלי העיר פפר"מ לא יספיק לו ויהי' כפי' :

מהצה"ק רבי ר' אלימרח מליזענסק זצ"ל.

פ"א ביקש אותו אחד לתת לו עצה שיהי' לו זכרון והשיב לו עשה תשובה וגדולה תשובה שמנעת עד כסא הכבוד וממילא אין שכחה לפני כסא כבודך והגאון הרי"מ מווארשא השיב לשואלו אידות התנצלות השכחה מרוע לא יודמן לך שתגיע בכף המאכל להאזון השיבו כי נאכילת פיו תלוי חיות גופו או אמר לו א"כ איך תוכל לשכוח התורה שהיא ג"כ חיות האדם וזש"ה לעולם לא אשכח דברך כי בם חייחני הייגו אחרי שהם החיות שלו ע"כ לא אשכח והכן :

וכעין זה שמענו מהה"ק ר"מ מסאווראן ז"ל שפ"א ישב במסיבה ואמר מימרא מש"ס וישב אצלו הרייז המוכהק שלו ר' פנחס ז"ל ואמר שלא נמצא מאמר זה בש"ס ושאל אותו הה"צ מתי למדת מס' זו שידעת שלא נמצא שם המימרא זו השיבו זה מקרוב כמו חצי שנה ויאמר הה"צ הן אני לא למדתי מס' זו זה בשבע עשרה שנה ובכל זאת אראה אותך כי האמת אתי וכן הי' וחלש רעתי' דהרב ר' פנחס ויאמר לו הה"צ הנה מכואר בנמ' על זכור ושומר בדיבור אחד נאמרו כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה היינו מי ששומר נפשו מכל סיג וחמא אזי ישנו בזכירה ואין שכחה לפניו והבין *

הצה"ק ר"א במרס הסתפח לחברת החסידים היה דרכו בקודש ללמוד תורה כדרך הלומדים המוכהקים ולא פנה לכת החסידים ואחיו הקדוש רבי ר' זושא כבר שמש לפני ולפנים בהיכל המגיד הקדוש ממעוריש והי' דרכו להיות נחבא במחבואות וביער בהתלהבות נורא והי' משוקע ברעיונות תמיד וישאלהו הה"ק ר' אלימלך למה התנהג בכה משונה מכל אדם והשיבו אחיו הק' ר' זושא אחי אספר לך מעשה נפלא למען תדע את כל. הן במדינה אחת היה מלך גדול וחכם וכל בני המדינה אהבוהו מאוד ויהי שם בעל מלאכה אחד עשיר גדול שנתעשר ממלאכתו לימים עלה, במחשבתו מה בצע כי אאסוף עוד הון רב נפשי חשקה להיות מהקרובים למלכות ולהתענג מאור פני מלך וימכור כל חפציו ויסע לעיר המלוכה וילך בין סגני העיר לתור ולדרוש אולי יש איזה התמנות שיוכל לספחהו לבית המלך לשרתהו ויורע לו כי אם ישתדל יוכל להשיג משרת שיהיה מסיק עצים בתנור המל" ויאמר הבע"מ בלבו מה

לי התמנות זה או התמנות אחר הן אנכי פזרתי כל הוני ורכושי
 מאהבתי את המלך לחזות ביופיו ועתה הנני לפזר שאר' כספי לשחד השר'י
 למען ישימו המשרת הזאת על שכמי ויעש כן וישימדהו השר'י למסיק עצים
 ויהי כאשר הסיק התנור ונפשו חשקה לדע' אם המלך ישבע רצון ממנו ויעש
 בתחבולותיו שהמלך יהי' לו נחת רוח וישם בתנור עצים כמדה ובמשקל
 למען יתענג המלך מחום הבית שיהי' במזג השוה ויהי היום ויתפלא
 המלך על מזג חום הבית וישאל את שריו על הדבר הזה ויספרו לו כל
 הדברים וכשמוע המלך את דכריהם צוה להביא לפניו את האיש ההוא
 לראות פני אוהב נאמן אף אם יהי' מפחותי ערך וכאשר בא לפני המלך
 וישמח מאוד וישאלהו מה יקר וגדולה אעשה לך אהובי ויענהו האיש יקר
 וגדולה לא אחפוץ כי אנכי פזרתי כל הוני ורכושי מאהבתי למלכי וכל
 מנמתי רק לשרת פני המלך רק אם בזאת יאות לי המלך להת לי רשות
 לראות פני המלך בכל עת אשר תבער רוחי בקרבי ואשמח כעל כל הון
 ויהי כשמוע המלך את דברו וישמח מאוד על רוב אהבתו אמנם לא יכול
 למלאות שאלתו כי חרפה היא למלך להראות בכל רגע לפני עבדיו
 ויאמר לו המלך הן הקשית לשאול ממני רק איעצך עשה לך חור קטן
 בעליית הבית אשר דרך שם הוכל לראותי כי שם עומד כלי זכוכית
 המגדיל כל דבר לאלפים ורבבות ובכל עת אשר תכסוף לראותי תביט
 במקום הזה ותראה אותי ואיש זר לא יראה אותך וישמח האיש מאוד
 על מוכת המלך ויקוד וישתחוה לאפיו ארצה וילך לו והמלך שב למקומו
 ויהי כפעם בפעם כאשר תיקד כקרבו אהבת המלך ויפנה אל מקום ההוא
 ויבט משם לראות פני מלכו, ויהי לימים ויעש המלך משתה גדול לכל
 שריו ובנו יחידו כראש הקרואים וכתוך המשתה כטוב לכ בן המלך בין
 דבר דברים בלי דעת והשכל לפני המלך והשרים ויחר מאוד למלך
 ויגרש אותו מביתו ויצו עליו אשר עד שנה המיטה לא יראה פניו. אמנם
 בן המלך הי' לו געגועים לראות פני אביו ומשם יביט על דבר מה וישאלהו
 עצים מכנים ראשו בעליית בית אביו ומשם יביט על דבר מה וישאלהו
 בן המלך מה זאת ויספר לו את כל אשר קרהו ויבקש מאוד בן המלך
 את האיש ההוא להניחו שמה למען יוכל לראות פני אביו ויעש כן וירא
 משם את פני אביו ויאמר האיש אל בן המלך אי לך בן המלך כי נגרשת
 מעל שלחן אביך אנכי איש סכל ולא בינת אדם לי וחרפה היא למלך
 כי איש כמוני יבא לפניו ככל עת ותהי זאת נחמתי כי הרשה אותי
 לשום לי חור הזה להביט משם פני המלך אתה הנך חכם בכל חכמה ומדע
 ואתה מן היושבים ראשונה במלכות ולא יכולת להתאפק מלדבר הבלים
 ולהשגיח על דבריך כי יהיה דבר דבור על אופניו אוי לאותו בושה
 שמעני אדוני מהיום והלאה תשגיח על אופני דיבורך שלא יוציא פיך

מהצה"ק רבי ר' אלימלך מזיזענסק זצ"ל

דבר שלא כרצון אביך ואז תשב לבטח בהיכל המלך ועיניך תחזנה המלך
ביופיו :

אחרי הרברים האלה בכלות מהר"ז המשל הזה לאחיו הקדוש להר"א
ויאמר לאחיו בענותנותו אחי אחי אתה יודע כי אין בי לא תורה
לא דעת ולא תבונה לכן אני צריך לעבוד עבודת עבד עד כי אוכה
לראות וכו' אמנם אתה ת"ח מופלג אינך צריך כ"א להשגיח על דכורך
ולימודך ותפלתך ואז תהי' מהיושבים ראשונה במלכות ואז נסע הה"ק
מהר"א להמגיד הק' ממעזריטש ז"ל :

סיפר הה"ק ר' אברהם מרדכי מפנימשוב ז"ל ששמע מפי הק' רר"א
שאמר אלו ינחו מלחלוק עלי שתי שנים אביא משיח וגאולה
שלימה ואמר שפלא בעיניו על אשר מכואר בדברי חז"ל מענין חבלי
משיח שיהי' קודם ביאת משיח ומדוע לא צפו ברוח קדשם שאלימלך
יהי' בעולם וימתיק כל הגזירות ויבטל אותם :

סיפר הה"צ ר' יחזקאל מקאזמור ז"ל כי הה"ק רר"א ז"ל בשעה שאמר
קדושת כתר בש"ק לקח הזייגעריל והביט עליו ואמר אח"כ שע"כ
הביט עליו שחרגיש מתיקות גדול בשעת קדושת כתר והי' ירא שלא יהי'
לו ח"ו כלות הנפש לכן הוכרח להביט על חפץ למען יוכל להחזיק את
הנפש בגוף שלא יבטל ממציאות :

איש כפרי אחד שהי' דרכו לנסוע להה"ק רר"א הי' לו חתנו מופלג
גדול ולא רצה חתנו ליסע עמו להה"ק כי ירא לנפשו פן ישאל
אותו הרב מה בגפ"ת ולא ידע להשיבו ובמשך הימים כי התמיד בלימודו
וחשב בדעתו כי מלא כרסו בש"ס ופוסקים ולא יחת מפני איש אז
החליט בדעתו לנסוע עם חותנו להה"ק וישמח חותנו על הדבר ויסע
ויבא עמו להה"ק ויתן שלום לחותנו הכפרי ולחתנו הת"ח לא נתן שלום
ופנה אליו עורף ושאל אותו אברך מה יאמר ד' ונזדעזע האברך ולא
הבין הפי' וכן הי' כמה פעמים בש"ק שאל לו רק שאלה זו מה יאמר
ד' עד שבמוצש"ק מרם נסע משם והלך ליטול רשות המסע מהה"ק אז
אמר לו הה"ק פי' הדבר הנה כתוב אם יסתר איש במסתרים פירש אף
אם יעשה מע"ט בהסתר וזה בודאי טוב בכל זאת ואנ"י לא אראנו היינו
אם חושב בדעתו ואנ"י שהנני למרן וצדיק אז לא אראנו אין אני יכול
לסבלו ולדאותו נאו"ם ד' זה יאמר ד' :

הרב הקדוש ר' יעקב יצחק מלוברין זצ"ל

בעת שהי' הה"ק רבי ר' זושא ז"ל נע ונד בכל עיר ועיר ומרס ידעו ממנו בא פעם אחת אל העיר אשר גר שם אבי הה"ק ר' יעקב יצחק וצוק"ל. והה"ק ר' יעקב יצחק ז"ל הי' אז נער כבן עשר שנה ובאשר הה"ק ר"ז עמד להתפלל אחורי התנור כדרבו וראשו מעומף במלית או הביט הה"ק ר"ז בהה"ק ר' יעקב יצחק וצוק"ל ולא אמר לו דבר והחזיר פניו להתנור והתפלל כמקורם ויפתחו מעינות תהום דמעות של הנער הזה וולגו דמעות מאין הפוגות שעה ושתיים והה"ק רבי זושא לא הביט בו כלל עד שפסקו הדמעות וירד דם או חזר הה"ק ר' זושא אליו ויאמר לו נפש ריח יש לך מעתה כי נתתי לך וכעת לך לאחי אלימלך ויהי' לך נשמה גם כן ומאז נעשה תלמיד הקדוש רבי אלימלך ז"ל:

בימי חרפו סגר את עיניו שבע שנים רצופות לבלתי יראה ערות דבר אם לא בעת תפילהו ולימורו שחי' וצריך לראות בהספר אשר קרא בו והתפלל בו. וע"כ היו עיניו כהות וקצר ראות (קורצויכמיג):

בימי בחרותו כאשר הגיע זמן הנשואין והלך אל כבוד חיפתו חזר בו ולא רצה בהשירוך הזה וכל העומדים שם נבהלו מזה כי לא נשמע עוד כזה ויפצרו בו מאוד ולא הועיל ונתן אמתלא לדבריו כי ראה צורת שתי וערב עליה ונהרס השירוך ולאחר שנים רבות המירה א"ע הכלה הזו או נתודע לעין כל כי רוח אלקים בקרבו הכי קרא שמו בישראל החווה כי כן הי' וזכה להיות גם בהיכל הקדוש רבי ר' בער ממעזריטש ז"ל וסיפר מה שאירע לו מס"נ שימצא מה לאכול לסעודת מלוה וממנו יראו וכן יעשו ומעשה שהיה כך הי' וכן סיפר מדי היותי במעזריטש כל ימי השבוע לא הי' לי מה לאכול חשבתי דרכי אנך אקח לסעודת מלוה מלכה ועלה ברעיוני הן הסגיד הולך בעש"ק להמרחץ ותלמידו הקדוש מהר"ש מלוצק ז"ל בעל דברת שלמה

הה"ק מלובלין זצ"ל

שלמה הוא מסדר הי"ב חלות טרם נואו מהמרחץ והי' דרכו בקודש לעיין בהם בשבא מהמרחץ אם יפה סודם ע"כ. בעת אשר לא יהי' איש בבית אחתוך פרוסה אחת כי בבית המגיד אם יחסר סה במח יהיה אחרת וכן עשיתי וחתכתי הפרוסה ובכל זאת לא הלכתי משם כגנב רק עמרתני על עמדי בחיל ורעדה אחורי התנור וחשכתי כי אם ישאל המגיד מי הוא זה אשר עשה זאת אתן תורה ויהי כבא המגיד מהמרחץ וראה את כל הנעשה שאל מי עשה זאת וכאשר שמעתי הרברים יוצאים מפי המגיד הק' אז שיניי דא לרא נקשן וחיל ורעדה אחותני ואמרתני אני עשיתי זאת יען כי ידעתי נאמנה אשר כלום חסר מבית המלך ובמח יכינו חלה אחרת לרבינו ואני אנה אני בא לסעוד מלוה מלכה אם לא יהי' בירי עכ"פ פרוסה אחת וקבל המגיד את דברו וסיים הבישו וראו את מס"נ שהי' לו אז. דרכו של המגיד ממעזריש בקודש להתפלל ביחידות רק בעת הגיע לומר אין כאלקינו צוה לאסוף מנין מצומצם פ"א נכנס גם הק' מלובלין בתוך הבאים להמנין אז אמר המגיד הק' הביאו לי אחר תחתיו כי הוא במלן ויצאו לבקש איש אחר ולא מצאו וישאר שמה מהמנין וכאשר פתח המגיד לומר אין כאלקינו נתעלף הק' מלובלין עד שבקושי גדול הקיצו אותו ואחרי התפלה אמר המגיד הלא אמרתני לבס להביא אחר תחתיו כי הוא במלן כי כאשר ראה הפמליא של מעלה נתעלף וע"כ צויתי להביא אחד איש אשר עיני בשר לו ולא יראה מאומה ולא יפחד :

הק' מלובלין הי' תמיד מלמד זכות על קרח והי' מתרצו וקראוהו בשם זקני קרח ובכל שנה ושנה בהגיעו לפ' קרח אמר תורה עליו ומפרש כוונתו לטובה: סיפר הרה"ג ר' ליבוש מטארניגראד אבי הגה"ק מצאנז ז"ל כי פ"א הי' הק' מלובלין בעידו והרב ר' ליבוש הי' אז איש אסור שר אלף ונשיא פנים ולמדן טובהק ויהי כבא הק' מלובלין העידה יצאו כל אנשי העיר לקראתו וכבדוהו כבוד גדול כיאות ובעיני הרב ר"ל הי' זאת כמצחק ודק לאשר לא הי' יכול להעיו פניו נגר אנשי העיר הלך גם הוא אליו אחר שהלכו אנשי העיר חזרה לבתיהם ודמה בנפשו כי ידבר עמו בדברי תורה ולסוף אין קול ואין קשב מד"ת כי לא מחשבותיו מחשבות הק' ז"ל ויהתל הרב ר"ל בלבו על הצדיקים ועל החסידים ושאלוהו הה"ק על מסחדיו ויען רבש ושעוה וצוהו הק' שהרבש ימכוד והשעוה ימתין מלמכרו עד לעת מצוא ולא עוד אלא יאסוף עוד שעוה הרבה וגם זה הי' כמצחק בעיני הרב ר"ל כי הרבש הי' אז בוזל ולימים יתיקד ושעוה בעת הזאת ביוקר ולימים הבאים יהי' בוזל ועודם מדברים והנה קול רופק מחוץ על הפתח בנחת ובהשקט ויראו העומדים לשמור הפתח כ הה"ק מהרצ"ה מוירימשוב ז"ל רופק ויספרו להקדוש מלובלין ויען הה"ק ויאמר ימתין מעב ויאמר הה"ק להרב ר"ל הלא זה האיש

האיש הדופק בפתח הוא אחד מהג' התלמידים שיש לי שאינם שוכחים מפחד ר' אף מינוט אחד הלא המה הוא ור' קלמן מע"ח [הוא הק' בעל מאור ושמש] ור' מאיריל מסטאבניץ [הוא הק' בעל אור לשמים] וכמו רבע שעה עברה חזר הה"ק רצ"ה ודפק בקול דממה דקה בהפתח ויספר זמשרת להרב ויאמר יכנום ויבא חה"ק רצ"ה כפוף כאגמון ראשו ושיניו רא לרא נקשן וילך להרב באימה וביראה ויספר להרב הן קרה לו בית לקנות לכן נפשי בשאלתי כדת מה לעשות וישאלוהו הק' על תואר הבית באיזה צד כיון פתיחן לי' ואיה מקום הפתחים ויספר לו הרב מהרצ"ה את כל תכונת הבית גדלו וקומתו ומקום החלונות והדלתות ויענהו הרב ז"ל לא כי אם בירושלים תקנה לך בית. ויצחק הרב ר"ל בקרבנו ויאמר בלבו עתה הפעם מצא בע"ח לגבות את חובו ויהן את קולו ויאמר הלא כבר פסק הרמב"ם ז"ל לא נתחלקה ירושלים לדורות כשמוע רבינו את קושייתו השתומם כשעה חדא והתחיל לפלפל עם הרב מהרצ"ה ממקום מוצא הדין מן הראשונים עד האחרונים ובתחלה השיג הרב ר"ל את הפלפול ואח"כ אפס כחו ולא השיג עוד את גודל פלפולם או הראה לדעת כי ארזי הלבנון אדירי התורה המה ובכל זאת לא שמע לעצת הק' מלובלין ומכר השעוה והדבש הטמין אולם כאשר אמר הק' מלובלין כן חי' ואז ירד הרב ר"ל מנכסיו:

פ"א בא הטבח ושאל עצה כדת מה לעשות בכהמות שיש לו אם לשובטם על החג או ימכרם כי לכו יפחד פן ימצא טריפות צוהו הק' מלובלין שיכתוב לו כל בהמה תוארה ויעש כן ולא שינה ויקח הרב את כתבו מידו ויקרא בתוכו ויאמר על כל בהמה זו כשרה וזו טרפה זו ימצא בה שאלה ואינו יודע אם יפסוק המורה כשרה או טרפה כי תורה היא ולא בשמים היא:

פ"א דבר מהאר"י הקדוש ותלמידו הקדוש מהרח"ו נגד הבעש"ט ותלמידו הק' המגיד ממעריפש ואמר בין הרב להרב אין אנו יכולים להכריע ואין אנו רוצים להכריע ובין התלמיד לתלמיד אנו יכולים להכריע רק אין אנו רוצים להכריע:

כשבא אדם א' לפניו להתנצל שהוא כעסן אמר לו בזה הלשון איהר מיזט נישט רייבערין קין פאקע ציבעך ווארין דאס רייבערין איז מסוגל להסיד הכעס:

והה"ק מהר"ג מראפשיץ זצ"ל אמר אז איין לאנגער ציבעך ברענגט שמחה:

גם אמר הק' מלובלין כששותה אחד לחברו ואומר לחיים שאין להשיב טובים לכד כי לחיים טובים לכד בגי' קללה רק לחיים טובים ולשלום:

הה"ק מלובלין זצ"ל

פ"א ה'י' הה"ק מבארדיטשוב אצל הה"ק מלובלין והביא הה"ק מלובלין הקאווע עבדו הה"ק מבארדיטשוב ורצה לערות מקורם את הקאווע להבלי ואח"כ החלב ואמר הה"ק מב"ד שיתן תחלה החלב ואח"כ הקאווע מחמת שאנו סכוונים חלב עם קוה הוא מקוה כי חלב עולה בני' מ' ואות מ' עם קוה הוא אותיות מקוה. אח"כ שאל הה"ק מבארדיטשוב להה"ק מלובלין בזה"ל אינו אמער גיהערט אז איהר זאגט רוח הקודש האט איר דאס צי גיזעהן בייא אינו. השיבו אז איהר הייסט מיך נישט זאגין וועל איך נישט זאגין. והשיבו הרב מב"ד איהר מענטש זאגין רוח הקודש. אח"כ שאל הה"ק ר' יוסף ז"ל את אביו הקדוש מלובלין מה יאמר ארוני אבי כדברים האלו אז ער וועט דיך נישט הייסן וועסט דיא נישט זאגין קיין רוח הקודש הלא זה כמה אשר אתה אומר רוה"ק ואיך תפסוק על ידו השיבו אביו ידעתי ברוח הקודש שיסכים עלי שאגיד רוח הקודש גם מכאן ולהלאה:

דה"ק ר' משה טייטעלבוים זצ"ל מאוהל התפאר א"ע לפני הק' מלובלין שלמד ספר המורה להרמב"ם ולא נשאר לו בלבו שום ספיקות ה"ו השיבו דבו זה גרם לו מחמת שלמד חומש עם פירש"י אצל רודו הה"ק ר' יוסף ז"ל מקאלבסוב טרם הי' שם הקדוש מאפמא ז"ל:

והה"ק ר' פנחס מקארעץ ז"ל אמר מי שלומד חומש עם פירש"י מסוגל לאמונה:

גם אמר הה"ק מהר"פ ז"ל ששקר צריך להיות חמור כמו עריות ואמר כשיהי' שקר חמור כמו עריות יבא משיח:

שאל הה"ק מלובלין את הקדוש ר' יצחק מראדיוויל על דברי רז"ל שהחמירו כ"כ בעון הגאווה. והשיבו שטובה גדולה עשו לנו רז"ל בזה לדרכי עבודה כי קיי"ל מצות צריכות כוונה ובמצות ל"ת כשבא לידו והוא מונע עצמו מחמת רצון הבורא ית"ש הוא מקיים הל"ת והנה העריות אינם כאים לכל אדם לידו. ואמנם כשמונע עצמו מן הגאווה כדי שלא יעבור על כל העריות כי הוא שקולה כעריות כדברי רז"ל הוא נחשב כאלו קיים ל הל"ת של מ"ו עריות והוטבו הדברים בעיני הה"ק מלובלין ואמר שפתח לו בזה שער גדול לעבודת השם:

בהיותו בהיכל המגיד הק' ר"ר בער ממעזריטש ז"ל שמע מפי המגיד הקדוש שפי' דברי הגמ' יש קונה עולמו בשעה אחת ויש קונה עולמו בכמה שנים ודקדק הלא אדרכא הי' לו לשמוח שיכולים לקנות עוה"ב בשעה אחת והי' שהכביה הי' על מי שקונה עוה"ב בשעה אחת כי כמה נחשב הוא עוה"ב כזה שקונים אותו רק בשעה מועמת בלתי הסגלת מצות ומע"מ כל הימים:

ואמר לו תלמידו הקדוש מלובלין אם יתן לי רבינו רשות אענה גם אני חלקי ונתן לו רשות ופי' הוא ז"ל כי באמת שמח רבי רק בידוע מגמרא נדרים (נ' ע"ב) יומא דמחויך ב' רבי אתיא פורענותא לעלמא ע"כ כשבא לו איזה שמחה בבה ובאמת ה' לו שמחה לרבינו הקדוש על אשר באפשרי לקנות עוה"ב בשעה אחת ונענה לו רבו המגיד הק' אשר פי' זה הוא טוב מאוד וכמעט יותר מפירושו:

אמר בשם הה"ק ר' זושא שהעיקר להיות שפל בעיניו ובאם שתחזיק עצמך יותר ויותר במדת קטנות אני ערב לו שלא יטעה ח"ו:

וכן פי' הה"ק ר' מאיר מסטאבניץ זצ"ל הפסוק סומך ד' לכל הנופלים וזוקף לכל הכפופים ודקדק דלכאורה ה' לו לכתוב לשון פמיכה אצל הכפופים ולשון זקיפה אצל הנופלים ולמה כתב בהיפוך רק האמת שהעיקר להיות שפל בעיניו עד קצה האחרון וזה השמיענו הכתוב סומך ד' לכל הנופלים ר"ל מי שהוא בעיניו כאין ואפס ושחה לעפר נפשו א"צ רק סמיכה ומי שהוא בעיניו על כל פנים רק כפוף זה צריך סעד יותר היינו זקיפה ממש:

הקדוש מלובלין פירוש הפסוק מי בכם ירא ד' שומע בקול עבדו אשר הלך חשכים ואין נוגה לו יבטח בשם ה' וישען באלקיו הפירוש שומע שמתאסף מלשון וישמע שאול בקול עבדו הכוונה אל הצדיק שהוא עבד ה' ולא יזה צדיק אשר הלך חשכים ר"ל שהלך החשכות מאצלו היינו כל המידות רעות והתאוות רעות. ואין נוגה לו ר"ל והוא שפל בעיני עצמו שסובר בדעתו שאין לו עדיין. יבטח בשם ה' ר"ל בטחון צריך האדם לבטוח בהש"ת וישען באלקיו ד"ל יהי' לו סמיכה על הצדיק שיתפלל בעדו כי הצדיק נקרא גם כן בשם אלקים כמ"ש במשה ראה נתתיך אלקים לפרעה:

הוא פירש מאמר רז"ל יפה ת"ת עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עון. משכחת הוא לשון מציאה כדמצינו ב"פ ראשכה מציאה והיינו על ידי שעומק בתורה עם ד"א הוא נבנע הרבה ומוצא בעצמו תמיד עון וחטא:

דבר בקדשו מלתא במעמא למנהגן של ישראל בכוא איש ישראל להצדיק להתפלל בעדו נתן לו ממון פריון נפשו ואמר דהענין הוא שבאשר בא האיש להתפלל להש"י בעד חברו הנה יחשב לעזות ח"ו כאמור לו למה חברך אינו מתפלל בעצמו אין זה ב"א לקבל רוח יתירה דאית כך שאתה הגון בעיניך יותר מחברך לפעול בתפלתך ע"כ עצה היעוצה לקחת מעות ואז יש לו תשובה שלימה בפני המקמרג בשביל זה אני מתפלל יען בי נתנו לי משבורתי ואני בא בשברי ומרן הה"ק משינאווי זצלה"ה זי"ע אמר רמו ע"ו. הפסוק ויתן לו מזהב שכא ויתפלל בעדו:

הה"ק מלובלין זצ"ל

פ"א הביאו לפניו י"ן לקידוש ודרכו בקודש לשום עיניו על הי"ן כשהוא בכלי הביטעלקי בעורו סתום והשניח כמה פעמים ואמר כשר ועכ"ו הניחה ולא רצה לקרש עליו וקידש על י"ן אחר ואמר שלא ראה עליו ענין י"ן ואחר הקידוש פתחו הכלי וראו שהיא מי רבש לכן מארץ הגר :

סיפר הגאון הקדוש בעל חידושי הרי"ם זצוק"ל.

מעשה שבא לפני הה"ק מלובלין ז"ל ענין שנמתרה א"א עם אחר ואמר להם שידורו יחד כמקדם כדין המבואר בסי' קע"ח ס"ו שאינ אסורה בלא קינוי ושאלוהו מרכרי הר"ן בסוף נדרים שכתב דראוי כיוצא בזה וכו' בעל נפש לחוש לעצמו כדי לצאת ירי שמים ואמר להם שבוה שעפ"י הדין מותר לדרור עמה. אבל משום חשש בעל נפש אוכל לסמוך על רוח"ק שלי שאני רואה שלא נטמאה כלל אכל כשאסורה מצד הדין אין לסמוך על הרוה"ק והפליג בספוריו שאינם מובנים לפי הפשט ואמר האות שמביין ישראל שיה דינר זהב ע"ב:

הנה בהתגלות הצדיק הקדוש רבו החסידים ליסע אליו. רבו כמו רבו יום יום. וכל אחר הלהיב תשוקה נמרצה כלב יתר החסידים ליסע אליו:

והנה אברך אחר אשר התגנב לברות מאשתו ותותנו וחמתו ויסע אל הצדיק הק' על חג השבועות ללובלין. ותיכף כבואו לקבל פני רבו הצדיק נתן לו שלום ואמר לו אל תתמהמה פה אך לך שוב לעירך ולביתך ויחלה פני רבו הלא עד כמה גדלה עבודתי ויגיעתי מרם עלתה בידי להתגנב מבני ביתי ועד כי באתי הלום על יו"ט ומדוע אשיבה מהר מרם יו"ט והצדיק לא נתן לדבר מאומה. אך גזר אומר כי ישיב כלי שום עיכוב לביתו. ויפטר עצמו מפניו והתחיל ללכת לדרכו אל ביתו חזרה. וכמו בא עד המלון אשר הגיע ללון בו הלילה וישכב בהקצצמי נבוך כמכוכה נודאה. בחשבו מה זה ועל מה זה ידרפני הצדיק חנם אל ביתי. לא דבר ריק הוא. וגם העת קצר לפני להגיע חזרה על יו"ט אל ביתי לשלום. וישכב במשכבו ציפה לאור יומם כי יזכה לדאות למען ישוב ויצפור אל ביתו. והנה באו שמה רבים חסידים הנוסעים אל הרב הקדוש על יו"ט ללובלין המה באו אל הקרצמי ויראו את האברך הלזה שוכב גונח ורואג מנהמת לבו. ויכירוהו. וישאלו אותו מתי הלכת מביתך ללכת ללובלין. וישיב אותם הנני נוסע מלובלין אל ביתי ויספר להם כל מרת נפשו ואנחת לבבו. וימהרו החסידים ויצקו י"ן שרף וישתו איש אל רעהו לחיים לחיים וכל אחד לקח ידו מהאברך הנזכר לחיים. ויאמרו אל האברך אל תשיב לביתך. כי אתנו תסע ללובלין על יו"ט ואל תדאג מאומה. ויוסיפו לשתות אליו

אליו עד אור הבוקר והנה התפללו כולם וכיניהם גם האברך הנזכר ותיכף שרתו אליו לחיים כמשפטם בלילה. ויסעו שמחים וטובי לב ללובלין וכבואם הלכו תיכף לקבל שלום מהצדיק הקדוש וכיניהם ה' האברך הנ"ל ולא דיבר הצדיק ולא שרתה לכו אליו כמלפנים אך שאל אותו אמור נא לי לאיזה צדיק הלכת ויספר לו את כל המראה וכל החזיון כי החסידים שרתו אליו לחיים והמה לקחוהו על אכרתם ליסע עמהם שנית אל אדמו"ר הצדיק. ויען הצדיק ויאמר אכן לא על שקר אמרת כי את אשר יוכלו עשרה חסידים לפעול לא יוכל צדיק אחד קדוש. כי האמת כן הוא כי הוא צפה ברוח קדשו. כי נגזר על האברך הלזה כי ימות ח"ו ויעדר בחג. לכן צוה עליו כי ישוב מהר לבל ימית בעיר נבריה. אולם אחרי אשר החסידים שרתו אליו לחיים לחיים. כזה קרעו גזר דינו ונוסף ימים על ימיו:

המעשה הלזו ידועה ומפורסמת כפי החסידים ולכן כתבתיה פה למען תודע כפי כל לדעת עד כמה גדלה כח עשרה אנשים אם ישתתפו יחד. וגם התפלה נשמעת יותר כציבור. ולכן נזהרנו ע"פ חז"ל על תפלה בציבור:

אמנם האמת כי כל המופתים והנפלאות אשר ה' נראה בכית הרב הק' הנ"ל ואשר ה' חוזה נאמן ומכיר כל איש שרש נשמתו לבל פעולותיו אשר עוות וקלקל ככל גלגול וגלגול הכל ה' דבר קמץ נגד גודל הקדושה והחסידות ופרישות וצדקות מה שעשה. ה' אוהב ישראל גדול טוב דורש לעמו ורבה כאלקיו ית' שמו כדביקות נפלא ונעל' וככל דבר ודבר ה' מיוחד יחודים נוראים עד כי קדש כל רמ"ח אבריו ושם"ה גידיו בקדושה של מעלה לתקן קומת שלימה ית"ש ויתעלה:

אשרי הדור שצדיק וקדוש כמוהו מורה דרך ה' לעם ישראל ואשרי לנו אשר כל דבריו עדיין חיים וקיימים בינינו. תלמידיו ותלמידיו תלמידיו עוד עתה מאירים כתבל ומפיצים אור על כל יושבי חשך וכותו יעמוד לנו שיבא הגואל צדק ויטלא ה' לנו אשר ה' רצון והשתוקקת הרב עם רוב עבודה ויגיעה על קירוב הגאולה כנודע ומפורסם לכל שהיה לאהרן הק' מלוכלין ז"ל יגיעה גדולה כעבודה ותחנונים ומסירת נפש על הגאולה. אולם כעונותינו הרבים שאין הדור ה' ראוי לכך לא כא כן דוד ואבתי עכרי אחשודוש אנן. ונפטר הק' כיום הצום כתשעה כאכ כיום שהוכפלו בו צרות לישראל בשנת תקע"ה לפ"ק וד' כ"ה כרוכ דחמיו יגאלנו ויקבצנו במהרה כימינו אמן:

אמר כשאני רוצה לנסוע על הדרך להוכיח את בני ישראל ולקבל גלות ולהעלות נשמות ישראל אני היצה"ר בא אלי ואומר לי יצחק למה תיסע על הדרך שיהי' לך ביטול תורה ותפלה ותתבזה בעיני הבריות ומפיל עלי עצלות גדול שלא ליסע ואני משיב לו הנני נוסע רק בשביל ממון שאני צריך ואז תיכף יאמר לי שאסע לשלום וכשאני בא לאיזה מקום אזי אני משליך לגמרי עינים החיצונים והלבוש ואני מבקש רק הפנימיות:

הה"ג ר' יצחק הלוי איש הורוויץ ז"ל אבד"ק אה"ו.

הרב ר' יצחק הלוי הנ"ל הי' מקודם בעיר בראד על מקום אביו ר' יוקל מג"ל הורוויטץ זצ"ל. והי' הקדוש ר' איציקל דראביטשער אז דיין והי' ד"ת שיורשים הי' להם שמ"ח על א' ותבעוהו לדין והלוה השיב שפרע ופסק הגאון ר' יצחק הלוי הנ"ל ז"ל שישבעו שבועת המשנה ויטלו והדיין ר' איציקל הנ"ל אמר לו שהמת עומד לפנינו ומבקש מאתנו לקרוע השמ"ח שנפרע להיות תיקון לנשמתו ולא רצה הרב ר"י להאמין אז גילה הדיין עיני הרב ר' יצחק הלוי וירא את המת עומד לבקש על נפשו ועכ"ז אמר הנאון הנ"ל שאיני משגיח ע"ז ואין משגיחין בב"ק כי לא בשמים היא והשביעם שבועת המשנה וכתב הפ"ד להיורשים והדיין הקדוש ר' איציקל לא רצה לחתום על הפס"ד והחלה ביניהם מריבה ופ"א הי' גשם גדול שוטף על הסוכה בחג הסוכות ולא הי' יכול לקיים מצות המעודה. וסיפרו לו כי איש ריבו הדיין המוכיח הנ"ל יושב עם חכרייא שלו בסוכה ואין גשם מפריע בתוכה והלך בעצמו לתוך הסוכה וקיים שם סעודתו אף שהי' נגמר בעיניו כי אך אתו לבדו האמת והצדק עכ"ז דברר שהי' נוגע לכבוד השמים לא השגיח בכבודו אם שמוה ימצא חשיבות לאיש ריבו כמופת גדול וסוף דבר שהוכרחו שניהם לעקור דירתם משם ומנוחת הרה"ק ר' איציקל זצ"ל בהארחוב:

הה"ק ר' יהודא צבי ז"ל מראזלא

הוא הי' אומר פירש התפלה כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם הענין הוא שהש"י זוכר רק מה שהארם שובח ע"ד משל אם הארם לומר ומתפלל ועושה מצוה הנה אם אח"כ הארם שובח מעשיו הטובים שעשה ונדמה לו אחר עשייתו כי לא עשה כלום אזי הש"י זוכר אותם ואם הארם זוכר מעשיו הטובים ויגבה לבו אז הש"ת אינו רוצה ליזכר המעשים האלו ובעבירות הוא להיפוך אם הארם זוכרם ומקיים וחמאתי נגרי תמיד אזי הקב"ה שובחם ולהיפוך אם הארם שובחם ואין משים על לבו אזי הקב"ה זוכרם:

פ"א נתן לו חסיד א' קוויטיל פ"נ בנהוג אמר לו הה"ק אתה נתן לי בעת קוויטיל עם פ"נ כחשבך שאני גיטער יוד מה אעשה בעלמא ראתי כאשר יתודע לך שאינני גיטער יוד אנה אקח שמה להחזיר לך פדיונך אם תתבע ממני בפרט שאנכי בעצמי יודע ועד שאינני גיטער יוד ואיך אקח ממך פ"נ אבל הענין הוא כך כי ירמי' הנביא קלל אנשי ענתות הכשילם בכני אדם שאינם מהוגנים שבאשר יתנו צדקה יזדמן לפניהם אינשי דלא מעלי ולכאורה יפלא איך הי' ירמי' שונא ישראל כל כך אבל הענין הוא כי ירמי' ראה שאנשי ענתות לא הי' ראויים להושע באין אופן ע"פ משפט התורה לפי שורת הדין רק לפנים משה"ד סמרה וחנותי את אשר אחון אעפ"י שאינו הגון, והנה באתערותא דלתתא אתער עובדא דלעילא וצריך הארם לעשות למטה איזה עובדא ביה היינו בשנותן צדקה למטה לשאינו הגון אז מרחמין עליו מן השמים מרה ב"מ אף שגם הוא אינו הגון וראוי לכך וזה שהתפלל ירמי' הנביא על אנשי ענתות שיזדמן להם אנשים שאינם הגונים ועי"ז יושעו גם המה מהיכל וחנותי וכו' אע"פ שאינם הגונים וסיים הה"ק ז"ל ובהיום שאתה נתן לי פ"נ שאני כאמת איני הגון הנה מהראוי שהושע מהיכל וחנותי וכו' כנ"ל:

בעת שהיתה בתו הצדיקת מ' הינדא שוכבת על ערשה וקורם פטירה שאל כמעט בכל רגע על מעמדה ומצבה ובשבת האחרון לסחלתה הלך אחר מוסף לבקרה וצוה לכל העומדים שם לצאת וסגר א"ע עכה ביחוד ואח"כ יצא ולא אמר אניטען שבת בנהוג ולא שאל עלי' עוד כל השבת והיא נפטרה באותו יום ר"ל והי' זה בשבת לפני סליחות ולא נודע לשום איש מה הענין ההוא שסגר עמה עד ליל א' דסוכות כבואו לתוך הסוכה בשמחה רבה בדרכו בקודש לנשק כל הרפנות וכל מקום מהסוכה כבואו לשם כליל ראשון ואז תיבף אחר כציעת הפת פתח ואמר בזה"ל לאזען מיר רעדציילין אביסיל פין אינועד טאכטיר הינדא ע"ה ווען מיר זענין שבת אין דער פריא אריין גיקימען האבען מיר שאהן געזעהין וויא אזוי דיא זאך כעשטייט אסימן האבין מיר שוין גאנץ שבת נישט גיפרעגט אויף

אויף איהר האבין מיר זיך בארעכינט אינזער צער וועלין מיר שאהן מקבל זיין באהבה נאר וואס וועלין מיר טיהן מיט דעם צער פין דעם שווער דער רבי אז ער וועט אויף יענעם עולם גיוואהר ווערין אז דער גילדינער שמערין איז היינט אויס גירסינ גיווארין דאס התקשרות עם נכד הרבי ר' משה ליב מסאסיב ז"ל (כי בעלה היה נכד הקדוש הג"ל) האבין מיר זיך מיישב גיוועזין מיר קענען דען נישט וואס אלישע הנביא האט גיקענט ויסגוד הדלת וישם פיו על פיו וכו' וע"כ סגרתי הדלת והי' ברצוננו לעשות כמו אלישע ובא אלינו חותני מורי ורבי ואמר לנו כלך מדרך זה כי הוא ענין מסוכן ואח"כ פתח הרב לומר תורה ע"פ ואורח צדיקים כאור נונה :

שאל אותו הגאון ר' עניזל מסמריא ז"ל ואמר לו כמדומה לי אשר הנהגת רעבישקייט להיות גימער יוד הוא תאוה כמו כל התאוות והשיבו הה"ק אמת הדבר אמנם לזה התאוה אין ביכולת להגיע עד שמשברין מקודם כל התאוות שבעולם ואז יוכל להשיג תאוה זו :

פ"א הוכיחה אותו הרבנות על אשר פזר נתן לשונאיו ולאנשי ריבו ושאלה ממנו הלא ידעתוך לאיש מופת ולמה לא תעניש אנשי ריבך ולא להעניק אותם עוד כמיטב כספך והשיב לה בחכמתו הנה בנוהג שבעולם אשר כמה מאות אנשים נוסעים לאיש צדיק ונותנים לו מעות ומה הענין ההוא שכמה אנשים יתנו מעות לאיש אחד אמנם הענין שכל בנין צריך יסוד מקודם ואם אין יסוד חזק אז נופל הבנין ואינו שוה כלל. והנה כל העולם בכללו נקרא בנין אחד והצדיק הוא יסוד הבנין כמש"ה וצדיק יסוד עולם נמצא שהצדיק מעמיד העולם ממילא ראוי שכל העולם יתנו לו מעות להחזיקו מכספם ומוזהבם כי הוא המעמיד ומקיימם אולם קשה למה נוסעים העולם גם אלי הלא אנכי יודע בעצמי שאינני כגדר צדיק ויסוד ונתיישבתי שיש עוד דבר א' הצריך לבנין העולם ע"פ מ"ש דאמרו' במס' חולין תולה ארץ על בלימה אין העולם מתקיים אלא במי שבולם א"ע בשעת מריבה נמצא שמי ששותק לשונאיו ואינו פותח פיו לדבר נגדם הנה הוא מקיים העולם ומלואה ושוב מניע לו מהעולם מעות מהדין ע"ז שמע לקולי יותר טוב לשתוק ולסבול לשונאיו וריבנו ונשאר כפרנסתנו :

מ"ב פמירתו דרש להגיש אליו כתביו חד"ת הוא ספר עמוד התורה ודעת קדושים ויתבונן בהם והתחיל להתנצל כי איננו מניח בן זכר ואמר אבל תמכתי יתירותי בספרי החכמ' ואמר על כתביו לולא ידעתי מחברו הייתי אומר כי מלאך כתב זאת תאמינו לי כי אני בעצמי צריך ליגע כמה פעמים להבין דברי מה שכוונתי אז בעת כתיבתי :

הוא ה' אומר פי' הפסוק והיה אם שכוח תשכח את ד' אלקיך אין והיה אלא שמחה והכוונה והיה אם שכוח פי' אם תשכח השמחה או תשכח את ד' אלוקיך:

אמר פ"א בזה"ל מיר געפינען גאר נישט מסמרא דקדושא אז איין יוד זאל קאנען דינן השי"ת מתוך הרחק דאם איז נאר מסמרא אחרא מסמרא דקדושא געפינען מיר נאר אז איין יוד קאן דינען להשי"ת נאר מתוך הרחבה גדולה. כן ה' אומר בעיר קאמיניץ בימי החול ובש"ק בעיר מאדיגערא הוסיף והביא המקרא לכן קרא לו יגר סהדותא לשון יגר צחינת יראה וצמצום אבל יעקב קרא לו גלעד הוא לשון גילה:

אמר פ"א בשושן פורים כשישב על הסעודה בזה"ל ויצען יודען אין מיינען זיין וזענין יודין אין דארפין תשובה מאהן נעביך איבער דעם השיב ימינו אחר כדי נפשות מישראל זאלין זיך נעביך קענען ארום ראשווען:

אמר בשם הבעש"ט פי' הפסוק מכלכל חיים כחסד מחי' מתים ברחמים רבים כי הצדיקים נקראים חיים והרשעים הם נקראים מתים וחסד הוא לשון חרפה כמו כי חסד הוא לנו וזה פירושו מכלכל חיים הצדיקים כחסד ובחרפה מחי' מתים הם הרשעים ברחמים רבים:

הה"ק מאפמא ז"ל עשה כבוד גדול להה"ק מריזין בעודנו צעיר לימים והי' לפלא בעיני כל הרואים ויאמר להם הה"ק מאפמא איתא במדרש לעתיד לכה עתידין להיות תמהין מה הוא כך פלוני שישב ולא שנה מימיו ולא קרא והרי הוא יושב עם האבות ומסיה מהן והקב"ה אומר להן מה לכם תמהין לא זכו אלו אלא מפני ששמעו לי בחייהן וכו' עיי"ש ואחז בזקנו ואמר נשבע אני בזקני כי המדרש בוזן עליו:

בעת התגולל עליו בלבולים הידועים ונכלא במאסר תחת ממשלת רוסיא ישב שמה ירחים זה כמה. למרות רוח כל החסידים ולאדיב נפש כל אלופי ישורין, מי ומי היה ביכלתו לבקר את הקדוש הזה בשבתו שמה. זולתי פעם אחת הלך לפני בית בלא שלו בעל מלחמה אברך בן חיל אשר הי' מנוסעי ריזין. ומשא סבל עול ממשלת רוסיא הכניע אותו עודנו באביו. ועתה ברע החת אסיר השרות ללכת לשומר לפני בית הבלא אשר הצדיק הקדוש ישב שמה כמאסר. ומה מאוד כלתה נפשו לעשות נחת רוח לכבוד קדושתו לכן פעמים רבות ריבר עם משמשו אשר ישב אתו למען יודיעהו כמה יוכל להנהות את קדוש אלקי הלזה ומשמשו דיבר עם הצדיק וישיבהו לעת עתה אין כל מאומה לבקש זולתי ביום פלוני אבקש כי יקרא דרור לפני ללכת ממאסרי החוצה לקדש הלבנה והנה כשמוע האברך בעל המלחמה תשובת הצדיק רשם לו היטב בזכרונו את היום

הה"ק ר' ישראל מריזין זצ"ל

היום המוגבל. ואם כי כיום ההוא לא נפל בגורלו ללכת שמה לשמור. חקר וידרש אל נכון לדעת מי ומי נפל בגורלו לשמור באלה שתי שעות בחצי לילה הראשונה ללכת שמה לפני בית הכלא הלזה. ובהגיע אל הלילה הזה ביקש מאותו הבעל מלחמה אשר עליו הי' למעמסה לעמוד ולשרת על משמרתו. ונתן לו חצי מדה יין שרף למען אשר יקים אותו בחריקאי דירי'. וכן הי' ובבוא האכרך הזה השמיע לאזני המשמש כי הנהו נכון לפקודת הצדיק ויודיע המשמש להצדיק ויפתח לו דלתי בית הכלא ויוציאהו החוצה ויעמוד לקרש הלכנה. ויהי כאשר הכין לבבו לקרש הלבנה ועמד בצלותא שעה אחת ושתיים ושלוש ואין רואה שום סוף:

והאברך בעל המלחמה הי' שומר את פי הצדיק ונפשו ירעה לו להזכיר את הצדיק כי השעות חלפו עברו ועוד מעט יבא אחר במקומו ונפלה! עליו אימת מות ממש. כאשר הי' באמת פקודת ממשלת רומי' להמית איש אשר יהיו ברוחו לדבר הגדול כזה. ורגע לשעה יחשב בעיני האברך השומר וכל נפשו החל לאנחות לא ידע לשית עצות בנפשו לכן חלה את פני המשמש להזכיר את הצדיק והמשמש הי' נשמר בכל נפשו לפצות פיהו נגד מרן קדשו זי"ע. וככה עמד הקדוש בתפלתו כחמשה שעות:

והאברך הכעל מלחמה מגודל פחדו טעם טעם מיתה כל רגע כי ידע כי חייו תלויים לו מנגד. וגודל הפחד הי' לו יותר מאלפי הכאות. ולסוף נתעורר הצדיק ויאמר אל המשמש לכה ונשיבה. וישב אל כלאו ועוד לא עברה רגע כמימרא מאשר נעל הבעל מלחמה כפות המנעל והנה באו בעלי מלחמה להעמיר אחר על עמדתו. ויבקשו סליחה ומחילה על אשר לא באו במועדו לקרא לפניו דרור כי כל הלילה תועה הלכו חתרו למצא הדרך ולא מצאו. וקרח הגדול נכנס באיבריהם. ותחת אשר דמה האברך כי יתקצפו עליו בקשו המה מאתו לסלוח לו. ובאמת זו מעשה נורא ופעולת קדוש עליון רואה את הנעשה מרחוק:

והמעשה הלזה הקשבתי מפי איש נאמן אשר סיפר אותה בשם המשמש אשר באזניו שמע מאתו. והיא העומדת לנשם ופלא:

הה"ק ר' ליזר בהגה"ק ר"י חרף ז"ל מדראהביטש

הוא הי' תלמיד הקדוש ר"ר זושא ז"ל ופ"א בקש את רבו שיוכל לעמוד
בנפשו שלא יסוּח דעתו מהתפילין וצוהו רבו שיאמר ברוך שאמר
ויעש כן וצוה שנית לומר ב"ש וישנה וישלש כמצות רבו ומאו והלאה
לא הסוּח עוד דעתו מהתפילין וברכות הימים בשמחת תורה סיפר הרב
ז"ל למיודעיו את הענין ומיום ההוא אבד מדרגתו:

מהה"ק ר' מנחם מענדיל מרימאנוב זצ"ל.

מדי היותו בליוענסק אצל מורו הקדוש ז"ל ולא ידעו עדיין מצדקתו
ויהי' ביום השבת כשבת מורו על כסאו אצל השלחן בדביקות
נפלא מרעיונו עמוקים והציגו לפניו המרק ומרוב דביקות הפך הקערה
עם המרק על השלחן ויען הרב מהר"מ ז"ל בקול יללה אדוני מורי הלא
יקחו אותנו כלנו למאסר ועתה הניחה מזה כשמוע כל העם את דבריו
שחקו בקרבם מאוד ולולא יראתם מרבם הי' מתפרץ שחוק הרבה מפייהם
רק מיראתם עצרו כח ואך בקרבם התלו בו ומורו השיבו ע"ז שלום לנו
אל תירא הלא אנחנו פה היום כלנו כשמוע העם את מענה אדמו"ר
השתוממו והתפלאו מאוד ע"ז וכל אחד לחש לרעהו כאזני השמעת את
דברי רבינו אל האברך הזה הידעת פשר דבר ויגזרו אומר חזות קשה
הוגד לנו:

אח"כ סיפר אדמו"ר מעשה שהי' שר אחד משרי וויען חפץ להציע
לפני המלך שיגזרו גזרה קשה על היהודים והי' צריך להעלות
הדברים בכתב להראות לפני המלך למען יחהם כשבעת המלך אולם
בכל עת שהתחיל לכתוב מבוקשו טעה בכתיבתו וכאשר הרבה לדריק
בכתיבתו והגיע עד קרוב לסופו טעה או נמשמש מלה וכדומה ויספר
זאת לאוהביו ויעצו אותו שאיש אחר יקרא לפניו אות כאות ולא יטעה
וגם כתיבתו יהי' נחת לאט לאט למען לא יטשמש ויעש כן והיום
כשבת נגמר כתיבתו וכאשר רצה לקחת החול הדק לפזר על הכתב
למען יתיבש הדיו טעה ולקח צלוחית הדיו והפכה על הכתב. ועתה דעו
לכם כי לא מחשבות האברך הזה מחשכותיכם כי הוא ראה וידע את
כל הנעשה וכאשר ראה אותי מהפך הקערה עם המרק והי' ב"כ מופשט
מגשמיות עד ששכח ליאני פה וחשב ברעתו שאני בווען ורמה כנפשו
שבידי ממש הפכתי הצלוחית דיו ולא הביט כי הפכתי המרק ועי"ז
מינה השר והפך גב הדיו וע"כ צעק ואמר כי לבי יפחד שלא יתנו
אותנו במאסר וע"כ השכתי לו כי אני פה בליוענסק.

מהה"ק ר' מנחם מענדיל מרימאנוב זצ"ל

פ"א שלח לו עמיתו ורעו הה"ק מלובלין ז"ל פ"ש ובקשהו להודיעהו
אנה הי' בשבת פלוני כי חפש אחריו בכל המקומות ולא מצאו
עד שביום א' ראהו השיבו למה לא חפש אותי בחצר המלך בוועין כי
או הי' מוצא אותי שם. פ"א בפ' בא אמר כל השבעה ימים הלל עם
הקהל בביהבנ"ם (בודאי בלא ברכה) ובשעת מעשה לא הי' הדבר לפלא
רק אח"כ כשעברו הז' ימים תמהו על הראשונות. בחור א' הי' רוצה
להמיר דתו מחמת שנכנס בו רוח שמות וספרו הדברים לפני הקדוש
מהר"מ וצוה שילמדו עמו בסה"ק חרדים ואמר כי הלומד ס' חרדים
מסוגל להחזיק הדת וכן עשה ושב לקדמותו:

פ"א אמר בשאדם נותן לחברו איזה משקה לשתות צריך שישתה בעצמו
מקודם והביא רמז לזה מן הגמ' ברכות דל"ה ד' לוי רמי כתיב
לד' הארץ ומלואה ובתיב השמים שמים לד' והארץ נתן לבני אדם
ומשני ל"ק כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה ממילא אם הוא לא ישתה
מקודם בעצמו לא יברך ואינו שלו. גם הזהיר לילך במנעלים בש"ק גם
אמר בזה"ל דער מענש וואס זאגט נישט ויתן לך במוש"ק ווייס איך
נישט פין וואגען ער נעמט פרנסה אגאנצע וואך. והה"ק ר' דוד ווייסליצער
ז"ל אמר כי טוב שיאמרו שני אנשים יחד ויתן לך. גם אמר הק' מהר"מ
שטוב לספור ספירה בכל עת שזוכר בימי הספירה והה"ק ר"ר אלימלך
ז"ל אמר שצריך לספור ספירה גם בבוקר רק בלי ברכה. הקדוש מהר"מ
הנ"ל פי' דברי רז"ל אותו היום סלקוהו לשומר הפתח וניתנה להם
רשות לתלמידים לכנס שהי' ר"ג מכריז ואומר כל תלמיד שאין תוכו
כברו לא יכנס לביהמ"ד והקשה איך ידע שומר הפתח מי שאין תוכו
כברו. ואמר כי מדברי ר"ג שהי' אומר דיבורים אלו נוצר מלאך שלא
הניח למי שאין תוכו כברו ליכנס והוא הי' שומר הפתח וכאשר נעשה
ראב"ע נשיא ביטל אותו הגזרה של ר"ג והעלה אותו המלאך לעולם
היותר גבוה וזה מרומז בדברי הגמרא סלקוהו לשומר הפתח מלשון
לגבוה סלקא:

הה"ק ר' נפתלי זצ"ל אבד"ק ראפשיץ.

בימי חרפו הי' בעירו איש אחד שהי' מתענה הרבה והי' מסדר סדר
חצות אולם דמה בנפשו כי הוא אדם השלם ויגבה לבו והרב
ז"ל הרגיש זאת מה עשה הלך ודחק בו נער אחד ויתן בקולו על
הנער מה לך לאיש הזה למה תפריע אותו מלימודו האם חברך הוא
ואיך העזת פניך נגדו הלא עינך הרואות כי הוא יושב על התורה ועל
העבודה ומתענה בה"ב. כשמוע האיש דבריי ענה ואמר. אין משבת
לשבת ויילש איהר נישט ואז הבינו חכמתו הגדולה:

ח הה"ק ר' נפתלי זצ"ל אבד"ק ראפשיץ

איש א' בא לפניו בקובלנא שלומד ואין עולה בידו וע"כ בדעתו לעזוב לימודו. השיבו הרב ז"ל בכל תנ"ך לא מצינו שיהא האדם מצווה ועומד להיות למדן מופלג רק שישב וילמוד יומם ולילה רק בישע'י בחיב למדו היטב ולסוף פירש"י ז"ל למדו להיטב. אמר כי בזמננו לא נמצא מתנגד כמו בשנים קדמוניות רק או חסיד או אפיקורס ח"ו. פ"א בא לפניו שאלה על עוף ופסק כשר התחילו התלמידים לפלפל עמו שהעוף טרפה אך הוא התוכח עמהם בסברות חדשות להחזיק דבריו ואמר להם אני פוסק שכשר ואחרי דברי לא ישנו. אח"כ בא אליו איש אחד בפתקא כתוב עליו שיהי' לו רפואה על חולי פלוני ענה ואמר לו כעת בא לפני שאלה על עוף שהי' בו כזה והכשרתי הרי שיכולים לחיות בחולי זה וה' וא"כ כי בוראי יהי' לכם רפואה :

דוא הי' אומר אשרי מי שבא לכאן ולא יהי' בכמנו בשר. גם צוה לומר בשעת אכילה המשנה דזבחים פ"ד לשם ששה דברים הזבח נזבח וכו' השלחן הוא במקום מזבח כנודע :

אמר הה"ק כי חותם אמת נרשם בר"ת "מחה"תמחה"את ונודע כי הגאולה תלוי במחית עמלק :

חתנו הקדוש ר"ר אשריל ז"ל אמר פי' התפלת טובים מאורות שברא אלקינו יצרם ברעת בכינה ובהשכל כח וגבורה נתן בהם להיות מושלים בקרב תבל עפ"ד הגמ' אשר התורה היא תבלין וע"י התורה יוכל למשול ביצה"ר וזה טובים מאורות הם הצדיקים שברא אלקינו הם טובים מאוד אך יצרם פי' היצה"ר שלהם הוא ברעת בכינה ובהשכל שמתחדש עליהם תמיד בתחבולות שונות [כי להמון עם הוא מפתה בפשיטות ולהת"ח אומר לו עבירה שהוא מצווה כנודע פי' הכעש"ט על מאמר רז"ל בשבת שוחט משום מאי מחייב משום צובע ופי' התוס' אשוחט דעלמא קאי] אבל השי"ת כח וגבורה נתן בהם פי' בהצדיקים להיות מושלים על היצה"ר כמאמר הגמ' אם אתה רוצה אתה מושל בו וע"ש מה ע"י התורה וזהו בקרב תב"ל היינו ע"י התורה שהיא התבלין יוכל למשול ביצה"ר :

הה"ק מהר"נ מראפשיץ אמר פי' המתני' דמ"ש פ"ג מ"ח הלשכות בנויה בקודש ופתוחות לחול. תוכן חול. וגותיהן קודש. בנויות בחול ופתוחות לקודש. תוכן קודש. וגותיהן חול וכו' ואמר שמי שמתנהג בחסידות ע"פ דרכי הכעש"ט ותלמידיו הקדושים ואף שבנוי"ת בחו"ל ר"ל אעפ"י שאינו צדיק כ"כ ופתוחו"ת לקודש היינו שהוא מדרבב עצמו להצדיקים תוכן קודש ומי שאומר שאינו חסיד הגם שבנוי"ת הקודש ר"ל שהוא צדיק אבל ופתוחו"ת לחו"ל ר"ל שאינו דבוק להצדיק תוכן חול והבן. ואמר זאת על גדול א' שאמר על עצמו שאינו חסיד :

הה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב ז"ל

סיפר חתנו הה"ק מראולא מוה"ר יהורא צבי ז"ל כי בעיניו ראה כתב יד חותנו הקדוש ששלח פתקא ביד איש אחר על ציון המצויינת קודש הקדשים האר"י ז"ל ועל קבר התנא רשב"י ז"ל וחתם עצמו תלמידך צבי בן הינדא :

בהיות הה"ק מהר"ג מראפשיץ ז"ל בזידיטשוב התפלל א' לפני התיבה אשר לא הוטב בעיני הה"ק מראפשיץ ואמר לו מהר"צ ששמע מהמגיד הק' מקאזיניץ ז"ל על הענין המוכא בגמ' בכ"ג אחר שיצא מכהמ"ק וכו' לסו' אתו שמעי' ואבטליון לאפפירו מיני' א"ל ייתן בני עממון לשלם רעברין עובדא דאהרן ולא ייתא בר אהרן לשלם רלא עבר עובדא דאהרן ופי' כי הצדיקים נותנים כח להבעלי תפילות להתפלל ברעותא שלים וכ"ג זה שלא הי' כהוגן מנין הי' לו כח וזכות ליכנס בקה"ק ולצאת בשלום רק ע"י ששמעי' ואבטליון נתנו לו כח ובכח תפלתם וזכותם נכנס ויצא בשלום. וכן אמרו לו ייתן בני עממיא רעברין עובדא דאהרן ר"ל שבכח זכותם נעשה עבודה היום וסיים ע"ז הה"ק מהר"צ עיקר התפלה אנו מתפללים ולפני התיבה יעמוד איזה שיהי' כי הבעל תפלה הוא מפל להצדיק. פ"א אמר שאם ח"ו יקח מאכל או משקה לתוך פיו בלתי יחוד שמו ית"ש מוטב לו שיחנק ח"ו ולא יבא לידו רבר זה. אמר בשם הבעש"ט ז"ל שלא רצה לבא לזה העולם עד שהבטיחו לו מן השמים ליהן לו ששים גבורים היינו תלמידים וכן אמר על עצמו שגם הוא לא רצה לירד לזה העולם עד שהבטיחו לו על כך :

דבר בקרשו אשר בפסוק כף אחת עשרה זהכ מלאה קטורת שם מרומים כל הלכות חנוכה כ"ף ר"ת פחות כף היינו שמצותה למטה מעשרים אמה אח"ת ר"ת א' ח' המנה היינו שיתחיל מא' עד שמנה כב"ה רמוסף והולך עשר"ה ר"ת עד שתבלה רגל השוק זה"ב ר"ת זמנו בין השמשות מלא"ה ר"ת מצותה להרליק אצל הפתח קמור"ת קרוב טפח ורוחב תדליק. ורפח"ח :

וזכות הצדיקים הקדושים נוחי גן ערן יגן עלינו שרוח ממרום יערה עלינו להשפיע לנו שפע ברכות והצלחה עד אין קץ ולהחיש לנו ישועתנו ופדות נפשנו במהרה בימינו כקרוב אמנ' :

ויען כי רכרנו כזה כי גרול השתתפות ישראל כצער חכדיהם. לכן אספר עתה מעשה אחת אשר לא תתייחס כשם שום צדיק. אך כאשר חקרא אחי הקורא את המעשה הלזו תרע כי היתה אצל צדיק א' מאלה הנחבאים ונסתרים:

מלפנים כישראל סבלו יותר ויותר צרות תכופות זו לזו. וְהַכּוֹמְרִים הבאישו ריחם בעיני הישמעאלים ופעם אחת ררש הבישאף כי אסור לכל ישמעאל לעסוק עם ישראל כי העברים תועבה הם, לָנוּ וְתִהְיֶה הגזרה חזקה על כל אחר לשמום את היהודים. והי' ממש בנפשו בצאת איש יהודי מביתו החוצה. וכל ענפי מסחר היהודים שמה למקומותם כמושבותם עם הישמעאלים כי כעונגנו הרבים ילכו צינורות השפע אך על יריהם כירוע לכן אחרי אשר לא היתה ביכולת שום איש לעסוק עם כספו וזהבו כהישמעאלים ואך כל אחר חילף את מעותיו ויאכלו ולא כל אחר היה ביכולת לעשות כן זולתי הגכירים ואצילי הארץ לא כן העניים האומללים. לכן כל היהודים נקבצו וכאו אל בתי כנסיותם ויצומו ויכבו בתחנה ובתפלה לארון המושיע ויעשו כן שכוע אחת יום אחר יום רצופים בצום וכבכי ובתפלה וכולמו נתנו עיניהם באיש אחר שחשבו עליו כי קרוש הוא והאיש הזה ענה כנפשו שקר נחלתם גם כולכם כי מה ראיתם מאתי להעמים עלי מעמסת העם הרכ הוה לשאת אותם עלי כי תחשבו עלי כהיום הוה להצילם בהשתרלותי אולם כל ישראל לא אבו הרף מאתו. ואחרי כן כאשר קבל עליו האיש הצריק הלזו להושיע אותם צוה על כל אחד מישראל כי יביא לידו ריגד אחר זהב וימחר העם להביא ויגישו לידו בתים מלאים כסף וזהב ער אין מספר כי חדל לספור כי שצף קצף הגזירה היתה על כל המדינה לכן חשו לענבה ויתנו בכל נפשם כאשר גזר עליהם. והצריק הזה לקח אל ירו אוצר רב. ויסע ויבא לרומי אל הקרדינעליר כי כן משפט הפאפסט כי שנים עשר המה אשר הגיעו לחינוך כאם ימות הפאפסט יפילו גודלות מי ימלא מקומו. אולם על סדר המבע אל אשר כביר בשנים לו משפט הבכורה ויכובר ראשון:

וְהַנָּח ככוא האיש הצריק הזה לרומי פנה עצמו אל הקארדינאל הצעיר ויסור אל ביתו אחרי יגיעה רבה ואחרי רב כסף אשר הזיל מכיסו כי משממה היתה כרומי עור יותר על כל אחר מיהודים ואחת רתו להמית באם ימצא בחוצות מחוצות הערלים. ויאמר האיש הזה אל הקרדינאל המה אונדך ושמע ותהי אונך קשובה לדרברים אלה אשר אנכי רובר אליך. הנה הפאפסט הזה לקוב עם ישורון נשא ירו. ואם תבטיחני כי אתה כרך תכרך אבטיחך ככחי בכח כל ישראל כאשר הקשבת כי אלקינו הוא האלקים האריר אשר מציל אותנו תמיר וער

מעשה מא' מל"ו צדיקים

נצח אל יעזבנו ואל ימשנו כי אז אתה תמלא מקום הפאפסט ואמנה לא אחד הוא העומד לכלותינו אלא שבכל דור ודור עומדים לכלותינו והקב"ה נוהג חסדו בכל דור ומצילנו מידם מי לכס גדול כהמן בן המדתא האנגי אשר ארב לדם ישראל והיה צורר שנאה בכנפיו להאבידם ולהשמידם האם לא ידעת מה עשה הקב"ה והתנוסס גם מפורסים העומר לנס עמים ונהפוך עוד כי יום הזה הוא לנו משתה הלולים שמחה וי"מ. וכה וכה דיבר האיש הזה עם הקארדינאל הצעיר שבכולם. ויהי בעיני הקארדינאל כמצחק כי השיב לו איך איפוא תבטחני הכל כי הפאפסט עודנו חזק ובריא וכל מאומה לא חסרה לו אף אין לו שום צפורן נפוח. או שן כואב לו. ומלבד כל זאת האם לא ידעת כי אנכי הצעיר בין כולם. כי זה שנתים ימים אשר הגעתי לחינוך ואלה הנתרים יש ביניהם מי אשר הגיע יותר מעשרים שנה. ואין בכולם אחד אשר איננו שתיים עשרה שנה קארדינאל ואנכי הצעיר בכולם ואף אם ימות הפאפסט פתאום הלא לא יזכר שמי וגם לא יפקד ביניהם לעשות פאפסט :

יוסיף האיש הצדיק הזה להפיח תקוה אל לבו באמרו אין הכטחתי תהו. אך אתה תבטיחני על הרבר אשר אנכי שואל מעמך וכתוב וחתום בכתבים קשרים בכל תוקף ועזו כי אז תמהר ותחזה נפלאות צורנו וישועתך כי קרובה להיות ועוד ביום מחר. וזה לך האות כי בהפנותי שכמי ללכת מאתך יבא אליך הבשורה כי חלה הפאפסט חולי מסוכנה לכן אחכה לך יום מחר כי אחרי אשר תחזה מקצת דברי להיות אמת בפי תקוה ותצפה גם על השאר :

רהנה כי כן תיכף בצאת האיש הצדיק מביתו בא לו הבשורה כי חלה הפאפסט חולי מסוכנה פתאום חולי אשר ימות בה. ויחרד הקארדינאל הזה חרדה גדולה בחשבו כי קרובים גם כל יתר דברי היהודי להיות אמת בפיהו ועמד יד דרך מצפה לראת את היהודי שנית לעיניו והיהודי בא אליו ויאמר האם שקר הנדתי לך יום אתמול ואם לא בא לך אות אשר נתתי לך :

ועתה אם לדברי תקשיב תמלא מקומו להיות לכל העמים למופת ויאמר הקרדינאל אל היהודי לכן מעתה הנני לקיים ככל אשר תשית עלי וכל אשר תפקוד עלי אבטיחך מהיום לעשות ויקח היהודי גליון גדול וכתב עליו בכל תוקף ועזו אופנים ופרטים מיוחדים אשר כולמו יסתעפו לשובת היהודים בכלל וראשית כל דבר מומל עליו לדרוש טובות על היהודים לתת להם ריח נודף בין העמים ולא כאשר דבר הפאפסט הראשון עליהם סרה להכאיש ריחם בעיני כל העמים ואחרי אשר חתם עצמו הקארדינאל הזה לקיים את כל תוקף דברי האגרת פתח היהודי

הזה את שקו ויאזרהו ללכת בשמחה אל הקארדינאל הראשון לאמר לו הנה מת אדונינו הפאפסט ויבוקש אחד במקומו ואנכי להיותי הצעיר בין כולכם ידעתי כי שמי לא יזכר גם לא יפקד ואל יעלה על השלחן הסגנים לדבר ממני לכן קבל נא מאתי האלף אדומים והואל נא קח אוחס מידי למען אשר תטיב בחסדך להזכיר את שמי והיה בעת יבוקר בין כולנו השנים עשר לבחור אחד לפאפסט האמר עתה כי לדעתך ישר לבחור אותי ואם כי ידעתי בנפשי כי הדבר רחוק. ומוזר ממני כל הכבוד הזה ועוד נקלותי מכל הפאר וההדר אולם אתה בחסדך תאמר לבחור אותי למען יזכר גם שמי על שלחן הסגנים:

ויקבל הקארדינאל הראשון המנחה מידו ויבטחהו על הדבר הזה. וככה שלח היהודי אותו לכל יתר הקארדינאלין וגם לכולם נתן מהר ומתן הרבה מאוד ויבטיח אותו כל אחד ואחד למלאות שאלתו ובקשתו וממש לא היה כסף נחשב ותחת כל מדרך כף רגלו הויל זהב למכבוד והיה ביום אשר ישבו כל הסגנים לבחור פאפסט ענה הראשון לאמר כי ישר לפי שכלו להכתיר את הצעיר הזה כי בן חיל הוא וכל יתר הקרדינאליר הלא גם המה שחרו בערו מכחם ולא השיבו על הדבר הזה ונכתר הצעיר בכתר השררה הלזו ואף הוא קיים ככל הבטחתו אשר הבטיח אל היהודי והרים קרן כל ישראל לפני כל העמים והשרים ויהן להם משפט הקדימה כי בני הגבירה המה והישמעאלים בני שפחה. ותשקט הארץ מתרועעת מלחמה ושנאת היהודים גם משטמה לא היה עוד עליהם ח"ו. ונשאו ונתנו עם כל הסגנים והפחים עוד יותר מלפנים וכפי הנראה מן המעשה לא על שקר היה היהודי הזה איש קדוש אך מפורסים לא היה עוד ולא נתפרסם גם מיום ההוא והלאה לאיש פלאי אך הגיד כי בכח כל ישראל כי בטחו בו היה לאל ידו להושיע אותם:

מעשה מהחיים

ומדי דברי במשמטת הישמעאלים אמר עוד מעשה נפלאה אשר בה נחזה כי ישראל נושע בה' תשועת עולמים גם עד נצח יושעו משוכן מרומים:

לא אחד בלבד עמד עלינו לבלוהינו. אלא שבכל דור ודור רבים קמים עלינו וחסדי שמים לא יעזבונו ולא ימשנו. וכמו היותינו כגלות המר והנמחר שכניתו שורה כתובינו. וכל עין רואה כי מפלאות המים דעת רבו מספר. מלפנים התעוללו הישמעאלים עלילת ברשע על הישראלים ופעם בפעם לא עלתה כירם וכל הגזירות אשר גזרו נתכסלו עד מהרה לכן התעוררו ריב ומדון על ראותם כי העכרים יעלו מעלה מעלה כמסחר וקנין לכן חגרו הכומרים חמה:

והבישאף דרש ברכים כי היהודים מתועבים ותועבה הם להם לעמוק עם העכרים כי השחיתו חתעיבו והם לא ידעו אך ימוצו שפעת העמים ויינקו חלב עשירת הישמעאלים זינצלו את כל אשר איננו יהודי אשר דתו שונה מדתיהם הדברים יצאו מפי הכישאף והשמועה פרשה לה כנפים עד מעבר לנהרי כוש. ותהי משמטה גדולה על כל היהודים עד כי לא הי' כאפשרי לשום בר ישראל ללכת החוצה או לבא בשוק הסגנים וזלתי ברחובותם אשר הונבל להם ונפרע כל מסחרם נשבת כל קנינם וישראל אשר אין כחו אלא כפה נקצצו וכאו כולם אל כתי כנסיות ובתי מדרשות זעקו אל אל ארון למושעות. ויצומו ויכבו ככבי יליל תמרורים ועסקו רק כתורה ותפלה וכדמעותם מסכו שירי דוד בן ישי נעים זמירות ישראל ויאמרו כל ספרי תהלים יום ויום כציכור ולא ארכו הימים ונודע כי המלך נמע מעירו ומארצו אל אשר נשאו רוחו ורצונו ללכת ויתיעצו כל ישראל כעצה אחת לקבוץ מיד כל אחר איש איש כפי סמת עשרו העשיר ירכה והדל לא ימעיט מהכיא דינר זהב לעשות תשורה נכבדה עבור המלכה זולי יטה ה' את לבבה לחסד ולרחמים על היהודים כחשכם נשים דע. קלות אולי תתפתה בתשורה מהיחודים להטות אליהם חסד ויאספו ויקבצו-הון ועושר רב עד כי הדל לספור כי כל אחר לא מנע מהכיא כי לבל אחד נגע עד לבו הגזרה הלזו. ומזהב הזה לקחו אכנים טובות אשר לא יספיק כל עשרות המלך לתת מחירים וכחרו כעל מלאכה אומן נבחר לעשות מעשהו כהשכל ודעת לפעול נזמים עבור המלכה להוכיל אליה שי ותשלם המלאכה כימי מספר וחיו נזמים האלה לאות ולפלא אשר לא נראו עוד כמוהם בין סגולות מלכים כאוצר דאוצרות וצבי כל חמרה וידאגו מעתה מי ומי יערב אל לבבו ללכת אל חצר המלך כי הי' משמטת הנוצרים גדולה ער מאוד וכל הכא אל שוק הנוצרים אך דתו להמית ולכן הבריוו ככתי כנסיות וככתי מדרשות למן די יצבא להוכיל שי למלכה מתנן ויקר שגיא יקבל מעדת ישרויו

ישורון לכר המצוה הגדולה אשר תהי' על ירו. והכריו שנים ושלשה ימים ולא נמצא שום איש. כי כל אחד היה פחד וירא לנפשו. אולם חייט אחד נמצא אשר ענה לאמר אנכי אלך אני אני אשא את התשורה ואני אסכול כל הצעד והיגון המוטל עלי עבור זה:

ובזכות זה אוכה למלט כלל ישראל ועד מהרה נמסרו הנזמים לידו מעיני הערה כחרדח שמחה. ועוד הוץ רב ניתן לו למען יוכל לשחר את כל העומד לשטן לו ולעור עיני השוטמים אשר יארכו לרמו:

והחייט הזה לקח אל ירו ההוץ והתשורה וילך מקורם אל בית. וישמין אחת מהשתי הנזמים בין התכן אשר כמטתו. והשני' לקח אל ירו וילך. הכסף גאל אותו ככל דרכיו והוזהב הוליכו כעמוד ענן עד חצר בית המלך. ככסף וכוהכ פרה ממות נפשו אך כבואו אל חצר המטרה ממש עשה עפרות זהב וכל השומרים כולם נתנו לו מקום לעבור אולם שומר בית המלכה מה עשה כי נפשו ירעה לו לקפוץ ירו מהוץ רב אשר הופיע החייט היהודי לעיניו. ועוד מר לו מר להניחו אל חדר המלכה פנימה. לכן דרש את המלכה לאמר פה יהודי עומד אשר אין מעצור כערו לגשח אל המלכה. ואם אין ימות לעיני' כי עוד מעט כלה החיות שלו וחשיב המלכה ומה ליהודי טמא ומשוקץ לגשת עד הלום לדרוך על מפתן הקורש והשומר לא רפה רוחו:

ויתפלל כעד היהודי לאמר הלא נפש הוא כעל חיים אם פהור ואם טמא למה תחטא המלכה כדם נקי כי אם לא תתנהו לגשת חרדיך ימות. ונתפתה המלכה ותצו מהר לעשות מסך מכריל והיא תגש אליו הפתח וכאשר יפתח הרלת ידבר היהודי אלי' תחת המסך כי איכבה תדבר עם יהודי מתועב והיהודי כבואו הפתחה לא פצה פיו לדבר מאומה אך הזהיר לעיני' מרחוק כרק נוגה אחת משתי הנזמים אשר הביא בירו למנחה ויגן לכה ולא שטה עוד לטומאת היהודים ותקרא אותו לאמר גשה הלום ותקרבהו אלי' ותשאלהו מה זה בידך האם הבאת את זה למכור לי ויאמר לא אך מנחה הוא מאת היהודים האומללים אליך מלכה טובת שכל רכתי כרעת רכתי כחסר וכרחמים והמלכה יא נתנה אותו לדבר עוד יותר אך שאלה אותו ומרוע אך אחת הבאת לי הלא שתיים צריכות לי ומה לי חליתי האחת וישיב לה החייט דעי לך מלכה נעימה אם כל כני המדינה כי הנזמים אלה מצאו היהודים כעיר אשר המחמע"ד קבור שמה וכל חפצים לא ישא מחירם זולתי עכורך למלכה לקחו כך וכך מיליאן ארומים ולא אכו לתת אהשים יחד כי אמרו בזאת נדע כי כנים אתם היהודים אך תקחו מאתנו האחת לשערא ובעוד ימי מספר קרבו ויאתיון החג הזה אשר הכישאף יעופף הנה וישאוב לו עתירות מו - י"ד כי אז יקבל מאתנו את השנייה וכאם לאו אין

מעשה מהחיים

עוד ארגו יודע כי לקחתם עבור המלכה (וכן ה' כי חג אחת בשנה חגגו הישמעאלים והנוצרים אשר הבישאף אמר להם כי יעוף וירא ברגעים אחרים כמה מאות פרסאות אל מקום המחמ"ד ומפיו יקבל עתידות לדרוש כל השנה ברבים. ויען כי הבישאף הבאיש ריח היהודים כעיניהם לכן חשב החיים מחשבות להדחיו ומד' היתה זאת לו כי יד ד' עליו השכיל לעשות כן) והנה לא אחרה המלכה לשלוח אחרי הבישאף ותפקוד את היהודי לשלום אל ביתו כנולאכות שומרים להוליכו עד לביתו למען ילך לבטח דרכו:

והבישאף בא לפני המלכה ותראהו את חלייתה האחת ותספר באזניו כל החזיון הזה אשר קשבו אזני' מפי היהודי ותצווהו להביא לה ביום חגיהם את השני ביום יעוף אל המחמ"ד כי שמה בעיר ההוא ביד הסוחר הלזה אשר ידוע בשמו כן וכן תקבלהו. כי היהודי החיים נתן לה רשום בכתב הכל למען ידע הבישאף למצוא מהר את האיש אשר החת ידו חיילתם השני:

ותפקוד המלכה על הבישאף לאמר כי אך רתו להמית אם לא יביא לה את השני להשלים הווג (והחיים הזה כבואו אל ביהו לשלום לא דבר מאומה ולא גלה שמץ דבר לאוזן שום איש מכל אשר עשה) והנה הבישאף אחרי צאתו ללכת מאת פני המלכה חשך משחור הארו ובעשתונות מבוהלים ורחופים שאל על כל הדרך האם לא היה בזה יהודי. וכל הוואכין הראו לו באצבעותם האחת אל השני' כי פה ה' מהלכו של היהודי עד כי בא אל רחוב האחרונה הראה לו הוואך בית החיים אשר נכנס שמה.

ויכנס הבישאף אל החיים ויאמר אליו בצחוק האתה הוא אשר מתגולל בנפשי להמיתני ביד המלכה ע"ד הנזמים אשר הבאת אלי' לתשורה מאת היהודים ויאמר החיים ומה פשעי ומה חטאתי האם שקר הגדתי בנפשי וכי לא תעופה שמה אל מקום המחמ"ד בחג הזה. ואז על נקלה נביא הנזמה השני':

ויפול הבישאף על פניו לרנלי החיים ויתחנן אליו לאמר היהודים ידעו גם כולמו כי אך מאורים מתעים המה לעיני הגוים. ולא אמת הדבר כי איך אדא על כנפי רוח מרחק כמה מאות פרסאות בחצי שעה אשר הנני מתמהמה. ואחרי חילוף הדברים השיב היהודי ואם אתה נתת הרב ביד כל הנוצרים להרוג גם כולנו בני ישראל ישר אתה בעיניך והטוב עשית ועלי מצאת עון אשר חטא כי דמיתי להבאיש רוחך בעיני המלכה להראות לעין כל כי לשוא אתה מתנבל עלינו להמיתנו ואין אתך יודע שום עון אשמה ומעל על היהודים בכורי דלים עם ממושך וממורט

גוי קו ומכוסה ועד נצח מוכנים המה לכל מסות וארנונות המלך וישיב הבישאף אמנם חטאתי והעויתי. כי שנאת הדת גרמה זאת ואנכי לא שמתיו אל לבי כי אלקיכם הוא האלקים האדיר המציל את ישראל מכל צרותיהם וכל אשר עמד להרע להם נהפך הרודף אל הנס לכן מעתה אבטיחך על כל אשר תדרוש מעמדי לדרוש כל טוב על היהודים כי מה בצע אם ארד ביגון שאולה. כי אחרי מי יודע אם יקום מושיע. ואולי הרע ירע ממני הלא טוב לכם כי תמגנו אתם היהודים בעדי ואחרי בינותי כי אין להרע לכם יגדל עוד כחכם. ויאור לו החייט על הדבר הזה לחיותו אולם הוליכו לכל קהל עדת ישורין. והמה קשרוהו בכתבים תקיפים בכל אומץ אשר על אופן זה יותן לידו הנזמה למען יאמנו דבריו בעיני העם לבל ימות אך כאשר ידרוש טובות על היהודים לגרש שנאה ומשטמה מכל אחד ולולי זאת הרשות בידם להושיט המכתבים אלה בחתימת ידו אל המלך למען תראה חרפתו ויגלה בשתו וכלימתו וימות כרגע והבישאף חתם עצמו על כל אשר כתבו היהודי' כטוב בעיניהם ועוד לא נמסר לידו הנזמה השני' אך הבטיחוהו ערב יום אידם לתתה לידו:

והבישאף הוכרח לתת אמון בדבריהם אך בקש על נפשו מהם לאמר ראו אך ראו כי רעה נגד פני ואתם לא תוושעו במיתתי. ובהגיע ערב יום חגם בא הבישאף אל היהודים וישיבו ויאמרו לו ראה אם תטיב שאת. ואם לא תטיב לפתח חטאת תרביץ והוא ככה לפנייהם ויתנו הנזמה לידו אל נכון כפי הבטחתם ולמחרתו עמדו כל העם בבית התפלה שלהם מן השפחה עד המלכה. כולמו אנשים ונשים וטף באו ביום חגיהם לקחת תורה מפי הבישאף:

וידרוש הבישאף לפנייהם בדברי מרורות על היהודים עם ממושך וממורט כאשר הי' דרכו. וכהתימו דרשותיו נעלם מעיני העם פתאום כנהוג שנה בשנה להתעלם ביום ההוא. וכל הנקהלים חכו לראותו לשמוע דבר מה בפיו אשר יביא עתידות מן המחמ"ד ויוחילו כמו חצי שעה כאשר נהג עצמו מדי שנה. ולא בא. ויעמדו בעינים כלות כמו שעה שלמה ואין קול ויקומו עוד שעה אחת ואין קשב. ויתעכבו עוד שעה אחת ועקבותיו עוד לא נודעו. ויפיצו רבים מהעם להעמיד המצפה על דרך כי רפה היום לערוב. והנה לפתע נראה מרחוק רוכב על סוס לבן. ובשרו בית עצביהם ויחרד כל העם לקראתו:

ויקרי הוא נגש אל התגלה ויפול מעל סוסו ויתעלף ועד כי מהרו העם לחיותו ויפג לבבו שנית. ובעוד טרם לא שב לאיתנו נפל גם בשלישית לאחוריו באין אונים ורפה כח ויחלש. ככה פעם אחר פעם. ויקומו הנצבים עליו להקימו וישאלוהו מה זה ועל מה זה. ויאמר אהה הכרע

הכרע הכרעתי את נפשי. ואנכי בעצמי בעוכרי. המחמ"ר פנה עורף מאתי ולא פנים כי עברתי להחטיא את הרבים בשוד ורצה. ויחלש גם הפעם. ועד כי נתעורר גמר אומר בעצמו נתתי בורעות רוממות חרב ביד כולכם על היהודים האומללים. מעי מעי על חלליהם חללי חרב וחללי רעב. מריתי את פי המחמ"ר. באמרנ אחרי כי נעתר לי הלא נחנו על ברכי שפחה נולדנו מאמנו הגר. והיהודים בני שרה הגברת אין לנו לצרור היהודים הענוגים בני שרה תחוללימו. חלילה לנו למן הוא והלאה לשית ירינו להרע להם או לנגוע בהם. אין לנו להיות כפוי טובה. וכן הבטחתי להמחמ"ר להחיש מהר למקל האבנים אבני נגף צורי מכשול מן כל אחד מבני אומתנו לעקור ולשרש כל שורש פורה ריש ולענה מלבבכם. או אז ירפא משובתינו והמחמ"ר יסלח לעוונינו. ואם תאכו ושמעתי טוב הארץ תאכלו. אולם אם תמאנו ומריתם חרב שנתה המחמ"ר תלהט אתכם כי פיהו רבר:

וימסר את הנזמה לתשורת כבוד ומנחת מזכרת אהבה מאת היהודים אל המלכה המסרת פנים מבית יעקב ויאמר זאת אות נאמן כי עליתי במת המחמ"ר בנזמה אשר הבאתי כפקידת המלכה עלי. ולא על שקר היו כל הבטחות הבישאף כי למן היום ותלאה נתאחזו בארץ ישמעאל ויסחרו ונתקנו כל צנורות השפע עוד יותר מלפנים:

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
 ע"י חיים תשס"ד